

Education at a Glance: OECD Indicators – 2005 Edition

Summary in Hungarian

Oktatási körkép: OECD mutatók – 2005. évi kiadás

Összefoglalás magyarul

Az oktatás és az élethosszig tartó tanulás meghatározó szerepet játszik a gazdaságok és társadalmak fejlődésében. Ez a legfejlettebb gazdaságokra és a jelenleg is gyorsan növekvő és fejlődő gazdaságokra egyaránt igaz. A humán tőke kulcstényező a gazdasági növekedés előmozdítása és az egyén gazdasági eredményeinek javítása szempontjából, és egyre több jelzés utal arra, hogy életünk nem gazdasági természetű területeire is hatással van: így például az egészségre és a társadalmi beilleszkedésre.

Az *Oktatási körkép 2005* című kiadvány az oktatási rendszerek teljesítményéhez kapcsolódó mutatók gazdag, naprakész és az összehasonlítást megkönnyítő gyűjteményét nyújtja. Bár a kiadvány a 30 OECD országra összpontosít, a mutatók egyre több információval szolgálnak a partnerországokról is. A mutatók megvilágítják az oktatásban való részvételt, az oktatásra fordított pénzt, az oktatási és tanulási rendszerek működési módját és az eredmények széles skáláját.

Az alábbi új elemek jelennek meg a kiadványban: a nemzetközi tanulói teljesítményértékelés (PISA) 2003-as felmérési eredményeinek bemutatása az A4, A5 és A6 mutatók segítségével, a 15 éves diákok matematikai teljesítményére összpontosítva; az iskolázottsági szintek szerinti keresetmegoszlással kapcsolatos adatok az A9 mutatóval; az oktatás nem gazdasági természetű eredményeire vonatkozó adatok az A10 mutatóval; a munkaerőpiaci résztvevők folyamatos tanulásban és képzésben való részvételének összehasonlítása a C6 mutatóval; a diákok iskolán kívüli tanulásra fordított idejének elemzése a D1 mutatóval; az intézmény státuszának (állami vagy magán) a diákok teljesítményére gyakorolt hatásának adatai a D5 mutatóval; valamint a D6 mutató adatai arra vonatkozóan, hogy a középfokú iskolarendszerekben differenciálnak-e a diákok között az oktatás megszervezése során, és hogy ez miként befolyásolja a diákok teljesítményét.

Az idei kiadás legfontosabb következtetései az alábbiak:

Többen tanulnak hosszabb ideig, de a felsőoktatásban diplomát szerzők aránya nagyon változó

Az OECD országokban a felnőtt népesség képzettségi szintje továbbra is nő, ami a felső-középfokú, illetve felsőfokú végzettséget szerző fiatalok egyre növekvő számának köszönhető. A 25 és 64 év közötti felnőtt népesség átlagos végzettségi szintjének megszerzése valamivel több mint 12 évet vesz igénybe, ami nagyjából a felső-középfokú képzés elvégzésének felel meg. A tanulmányaikat jelenleg folytató diákok számára a normát a felső-középfokú végzettség jelenti, amit az adattal rendelkező OECD országok diákjainak több mint 70 százaléka el is ér (négy ország kivételével), és ezekben az országokban átlagosan minden harmadik fiatal egyetemi (felsőfokú A szintű) végzettséget szerez.

Az *Oktatási körkép 2005* mutatói ezenkívül a következőkről tanúskodnak:

- Számos OECD ország, ahol a múltban sokaknak nem sikerült középfokú végzettséget szerezni, gyors ütemben zárkózik fel ebből a szempontból. Belgiumban, Franciaországban, Görögországban, Írországban és Koreában, ahol az 50-es években született polgárok fele nem fejezte be a középiskolát, a 70-es években születettek 72-97%-a szerzett középfokú végzettséget. A Mexikóban, Törökországban és Portugáliában élő fiatalok közül továbbra is kevesebben fejezik be a középiskolát, mint más országok fiataljai.
- A felsőfokú végzettséget szerzők számának növekedési eloszlása egyenetlenebb, mint a felső-középfok esetében. Az OECD országok diplomásainak száma összességében nőtt, az egyes országokban tapasztalt növekedésnek köszönhetően. A diplomát szerzők jelenlegi aránya 20% (Ausztria, Csehország, Németország, Törökország) és 40% (Ausztrália, Dánia, Finnország, Izland és Lengyelország) között mozog. A különbségek a felsőfokú oktatási rendszerek közötti eltérésekkel magyarázhatók. A diplomások nagy aránya inkább jellemző azokban az országokban, ahol rugalmasabb a diplomához vezető programok szerkezete.
- A legtöbb országban a nők gyorsabban végzik el a felső-középfokú és a felsőfokú végzettséghez vezető stúdiumokat. A nők ugyanakkor kevésbé orientálódnak a matematika és a természettudományok irányába a középiskolában, következésképp kisebb valószínűséggel szereznek felsőfokú diplomát e területeken.
- Az új adatok szerint 100 000 munkavállaló közül a természettudományok területén felsőfokú diplomát szerettek száma kb. 700-tól (Magyarország) kb. 2200-ig terjed (Ausztrália, Finnország, Franciaország, Írország, Korea és Nagy-Britannia).

A diákok teljesítménye a tantervhez kötődő ismeretek, pl. a matematika, és a tágabb értelemben vett problémamegoldó képesség terén az egyes országokon belül és országok között is jelentős eltérést mutat

2003-ban a PISA másodszor készített felmérést a 15 éves diákok tudásáról és képességeiről, a matematikára összpontosítva. Az OECD országok közül a finn, koreai, holland és japán diákok teljesítettek a legjobban matematikából. A leginkább figyelemre

méltó összehasonlítások a tanulók országon belüli eltéréseiből adódtak, a különböző iskolatípusokban mért teljesítmény különbségének mértékét is beleértve. A felmérés legfontosabb eredményei többek között:

- Legalább minden ötödik diák kiemelkedően teljesít összetett matematikai problémák megoldása terén Ausztráliában, Belgiumban, Kanadában, Finnországban, Japánban, Koreában, Hollandiában, Új-Zélandon és Svájcban. Ez jelzi az említett országok humán-tartalékait a magas szintű matematikai ismeretekkel bíró munkavállalók terén, akik a jövőben várhatóan kulcsszerepet játszanak majd a tudás alapú gazdaság fejlesztésében.
- Miközben az OECD országok tanulóinak döntő többsége rendelkezik legalább alapfokú matematikai ismeretekkel, jelentős eltérések mutatkoznak az ilyen ismeretekkel nem rendelkezők arányában: míg Finnországban és Koreában utóbbiak a tanulók kevesebb mint 10%-át adják, Olaszországban, Görögországban, Mexikóban, Portugáliában és Törökországban a diákok több mint egynegyede nem rendelkezik matematikai alapismeretekkel. Ez az adat azt jelzi, hány diáknak adódhatnak komoly problémái a matematika alkalmazásával a jövőben.
- Nagy átlagban az iskolák eredményei közötti különbségek a diákok matematikai teljesítményében mért országon belüli különbségek egyharmadáért tehetőek felelőssé. Egyes országokban sikerült magas szintre emelni a legtöbb iskola teljesítményét, és minimálisra csökkenteni az iskolák közötti eltéréseket. Finnországban a diákok teljesítménye közötti különbség kevesebb mint 5%-a adódik az iskolák közötti különbségekből, Kanadában, Dániában, Izlandon és Svédországban pedig ez az arány 17% vagy kevesebb.
- (One block is missing.)

Az oktatás megtérülése az egyén munkaerőpiaci esélyeivel, keresetével és az általános gazdasági növekedéssel mérhető

Az oktatási befektetés mind egyéni, mind társadalmi szinten megtérül. Az iskolázottabb felnőttek nagyobb eséllyel találnak munkahelyet, és munkabérük is magasabb az átlagosnál. Ezek az összefüggések országonként és képzettségi szintenként változnak. A felső-középfokú szintnél alacsonyabb végzettségű férfiaknál különösen erősen érvényesül ez a munkaerőpiaci hatás, mivel az ő esetükben sokkal kisebb a sikeres elhelyezkedés valószínűsége, mint az e végzettséggel rendelkező férfiak körében. A végzettség keresetre gyakorolt hatása leginkább az egyetemmel végzett munkavállalók és a felső-középfokú, illetve középfok feletti (technikusi) nem felsőfokú végzettséggel rendelkezők összehasonlításakor érhető tetten. A gazdaság egészére gyakorolt hatást nehezebb pontosan mérni, de a mutatók szerint a humán tőke nyilvánvalóan befolyásolja a termelékenységet és a gazdasági növekedést. Az egyes mutatók tanúsága szerint:

- Az alacsony képzettséggel rendelkező nők munkahelyi elhelyezkedésének esélyei különösen csekélyek, mind a hasonlóan iskolázatlan férfiakhoz, mind a magasabban képzett nőkhöz viszonyítva. Ez különösen igaz Görögországra, Írországra, Olaszországra, Mexikóra, Spanyolországra és Törökországra, ahol a 25–64 év közötti

felső-középfokú végzettséggel nem rendelkező nőknek mindössze kevesebb mint 40%-ának van munkahelye, míg a hasonló képzettségű férfiaknál ugyanez az arány 70%-nál magasabb. Ezekben az országokban a magasan képzett nők döntő többsége dolgozik: a felsőfokú végzettségűek legalább 70%-a, kivéve Törökországot, ahol 63%-a.

- A keresetekre vonatkozó legfrissebb adatok azt mutatják, hogy az átlagkeresetek képzettségi szint szerinti eltérésein túl az azonos végzettséggel rendelkezők bérezésében országonkénti különbségek is megfigyelhetők. Belgiumban, Franciaországban, Magyarországon és Luxemburgban például, minden képzettségi szintet együtt kezelve, viszonylag kevesen vannak, akik az átlagfizetés felénél kevesebbet keresnek.
- 1990 és 2000 között a legtöbb OECD országban az egy főre vetített GDP növekedésének legalább a fele a munkatermelékenység fokozódásának volt köszönhető. Az OECD zónában minden egyes tanulással töltött évnek a gazdasági teljesítményre gyakorolt hosszú távú becsült hatása 3 és 6% közé esik. Megfontolandók az oktatásnak az egészségre és társadalmi kohézióra gyakorolt pozitív hatásait jelző eredmények is.

Az oktatás finanszírozása nő, de nem mindig a GDP-vel azonos ütemben

Az OECD országok bővítik oktatási rendszereiket, ugyanakkor igyekeznek keretek közé szorítani a túlterhelt állami költségvetésre nehezedő terheket. Az egymásnak feszülő érdekek változó tendenciákat eredményeztek. Az egységnyi költségek csökkentésére irányuló nyomás ott a legintenzívebb a felsőoktatásban, ahol a legnagyobb ütemben nő a résztvevő diákok száma. Az alap- és középfokú oktatásban, ahol esetenként demográfiai okokból csökken a beiratkozók száma, a diákonkénti ráfordítás majdnem minden országban növekszik. Mégpedig a következőképpen:

- Ausztráliában, Görögországban, Írországon, Új-Zélandon, Lengyelországban, Portugáliában, Spanyolországban és Törökországban a nem felsőfokú oktatásban az egy diákra eső kiadás legalább 30%-kal nőtt 1995 és 2002 között. Más országokban kevesebb mint 10%-kal nőtt, míg Svédországban kissé csökkent ez az érték.
- A felsőoktatásban az egy főre eső kiadás egyes esetekben több mint 10%-kal csökkent, mivel a költségvetést nem növelték az intézményekbe felvett diákok számának növekedésével arányosan. Ez történt Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában, ahol a beiratkozottak száma gyors ütemben nőtt, valamint Ausztráliában és Svédországban is, ahol a diákok száma lassabban nőtt. Görögországban, Spanyolországban, Svájcban és Törökországban ugyanakkor az egy főre jutó kiadás a felsőoktatásban több mint 30%-kal emelkedett.
- A vizsgált országoknak mindössze felében volt megfigyelhető, hogy az oktatás finanszírozásának általános növekedése lépést tartott a GDP növekedésével 1995 és 2002 között. Írországon, ahol a GDP különösen gyors ütemben nőtt, a nem felsőfokú oktatási intézmények kiadásai csak feleakkora ütemben emelkedtek, míg a felsőoktatás ráfordításai csaknem lépést tartottak a GDP

növekedésével. Az oktatási intézmények finanszírozása a GDP növekedéséhez képest kétszeres ütemben nőtt a nem felsőfokú oktatásban Új-Zélandon és Törökországban, a felsőoktatásban pedig Görögországban, Magyarországon, Olaszországban, Japánban, Mexikóban, Lengyelországban, Svájcban és Törökországban.

Egyes területeken jelentős a magántőke részvétele az oktatásban, de az oktatás finanszírozási forrásai továbbra is főleg az állami költségvetési források elosztásától függenek

Az oktatási intézmények költségvetésének legnagyobb részét ma a közfinanszírozás adja: az OECD országokban az alap- és középfokú intézmények forrásainak 90%-át ez teszi ki. A felsőoktatásban és az iskola előtti nevelésben nagyobb szerepet vállal a magántőke, különösen egyes országokban. A közelmúltban az oktatás finanszírozását is veszélyeztette az a legtöbb országban érvényesülő tendencia, hogy összességében a GDP-nek egyre kisebb részét költi el a közszféra. A hatást enyhítette, hogy a költségvetésekben nőtt az oktatásra fordított rész aránya. Az állami és magánfinanszírozásra vonatkozó adatok az alábbiakat mutatják:

- A felsőoktatásban széles skálán mozog a magánfinanszírozás aránya: Dániában, Finnországban, Görögországban és Norvégiában kevesebb mint 4%-ot tesz ki, míg Ausztráliában, Japánban és az Egyesült Államokban 50% feletti, sőt, Koreában meghaladja a 80%-ot.
- Egyes országokban a felsőoktatási intézmények ma jobban építenek a magánforrásokra, pl. tandíjakra, mint a 90-es évek közepén. 1995 és 2002 között több mint 5 százalékponttal nőtt a magán hozzájárulások aránya Ausztráliában, Mexikóban, Portugáliában, Szlovákiában, Törökországban és Nagy-Britanniában. Az alap- és középfokú oktatásban a magán- és állami finanszírozás aránya nagyjából változatlan maradt.
- Az OECD országokban átlagosan csökkent az állami költségvetés mérete a GDP-hez képest. A csökkentett költségvetési kereten belül ugyan nőtt az oktatás aránya, de a bővülés mértéke nem érte el a GDP növekedési ütemét. Dániában, Új-Zélandon és Svédországban jelentős elmozdulás történt az oktatás magánfinanszírozása erősödésének irányában.

A várható iskolázottság szintje tovább nő, és a legtöbb fiatal felsőfokú végzettség megszerzését tervezi a jövőben

A legtöbb OECD országban egy 5 éves gyermek várhatóan 16–21 évnyi tanuláshoz néz elébe élete során, amennyiben a jelenlegi beiskolázási tendenciák folytatódnak. Az ilyen módon mért várható iskolázottsági szint minden országban nőtt 1995 óta, mivel az iskola előtti nevelésben, valamint a felső-középfokú, és felsőfokú oktatásban nőtt a részvétel. A jelenlegi tendenciákat alapul véve, a fiatalok átlag 53%-a folytat majd valamilyen egyetemi vagy azzal egyenértékű felsőfokú tanulmányokat élete során.

Az egyes mutatók tanúsága szerint:

- Egy 2003-ban 5 esztendőes gyermek tanulmányainak várható időtartama Luxemburgot, Mexikót, Szlovákiát és Törökországot kivéve mindenhol meghaladja a 16 évet, és 19–21 évvel a legmagasabb Ausztráliában, Belgiumban, Finnországban, Izlandon, Svédországban és Nagy-Britanniában.
- 1995 és 2003 között a várható tanulmányi idő több mint 15%-kal nőtt Csehországban, Görögországban, Magyarországon, Izlandon, Koreában, Lengyelországban, Svédországban, Törökországban és Nagy-Britanniában.
- A jelenlegi beiskolázási számokat figyelembe véve az OECD országokban a fiatalok 53%-a várhatóan jelentkezik egyetemi szintű vagy azzal egyenértékű képzésre. Kb. 16%-uk fog beiratkozni egyéb (felsőfokú B) típusú programokra, ám e két csoport között vannak átfedések. Ausztráliában, Finnországban, Magyarországon, Izlandon, Új-Zélandon, Norvégiában, Lengyelországban és Svédországban a fiatalok több mint 60%-a iratkozik be felsőfokú A típusú programokra. Az ettől eltérő felsőfokú programok Koreában és Új-Zélandon a legnépszerűbbek, ahol a fiatalok több mint fele vesz részt várhatóan felsőfokú B típusú képzésben.

A külföldön tanuló diákok száma nő a felsőoktatásban, ami változást jelent a beiskolázásban

2003-ban 2,12 millió külföldi diák tanult az OECD országokban. Ez az előző évi adatokhoz képest 11,5%-os növekedést jelent. Jellemzően:

- Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Németország, Franciaország és Ausztrália fogadja az OECD országokban tanuló külföldi hallgatók 70%-át. 1998 óta Ausztrália piaci részesedése nőtt, Nagy-Britanniáé és az Egyesült Államoké csökkent.
- Abszolút számokban kifejezve az OECD országokban a külföldi egyetemekre beiratkozó diákok nagy része Koreából, Japánból, Németországból, Franciaországból, Görögországból és Törökországból érkezik. A partnerországokat is figyelembe véve, a legnagyobb számban Kínából, Indiából és Délkelet-Ázsiából érkeznek a hazájukon kívül tanuló diákok.
- (One block is missing.)

A fiatalok különböző módokon ötvözik a munkát és a tanulást, de jelentős azoknak a száma is, akik idejüket tanulás és munka nélkül töltik

A kötelező oktatás és a munkahelyi elhelyezkedés közötti átmenet nagyon elhúzódó egyes OECD országokban, gyakorta tanulás mellett kezdenek dolgozni a diákok. Azok, akik húszas éveik végéig sem szereznek végzettséget, komoly veszélybe kerülhetnek:

- Azok, akik nem szereznek legalább felső-középfokú végzettséget, nagyobb eséllyel maradnak munka nélkül. Belgiumban, Csehországban, Németországban, Lengyelországban és Szlovákiában a 25–29 éves, felső-középfokú végzettséggel nem rendelkező fiatalok több, mint 15%-a munkanélküli.

- Egyes országokban a fiatalok jelentős időt töltenek el úgy, hogy sem az oktatásban, sem a munkaerőpiacon nem jelennek meg (munkanélküliek vagy a munkaerő-állományon kívülre kerülnek). Átlagosan az így eltöltött idő a 15–29 éves korosztályban meghaladja a két évet Belgiumban, Csehországban, Görögországban, Magyarországon, Olaszországban, Mexikóban, Szlovákiában, Spanyolországban, Lengyelországban, Törökországban és az Egyesült Államokban.
- Bizonyos országokban a tanulás és a munka jellemzően egymást követik, míg más helyeken egymással párhuzamosak. A munkával ötvözött oktatási programok, amelyek az európai országokban viszonylag gyakoriak, koherens szakképzési utakat biztosítanak az elismert szakmai végzettségekhez. Más országokban az iskolarendszerű nappali oktatás és a munka csak ritkán fonódik össze.

Az oktatási ráfordítás nem csak az iskolai óraszámokkal és az osztályok létszámával mérhető, hanem az iskolán kívüli tanulási idővel is

Az oktatás kötelező éveiben az oktatási ráfordítás jelentős mértékben eltér az egyes országokban. Az iskolai oktatás idejét és az osztályok létszámát tekintve akár 50%-os vagy azt meghaladó mértékű különbségek is lehetnek egyes országok között. De nem minden az osztályteremben történik. A PISA új adatai szerint az iskolán kívüli tanulókkal töltött idő is jelentős eltéréseket mutat. A tanítási és tanulási ráfordítást érintő felmérési eredmények:

- Az OECD országokban a 7–14 éves diákok összes óraszámának átlaga 6852. A hivatalosan előírt óraszám Finnországban a legkevesebb (5523), és Ausztráliában, Olaszországban, Hollandiában és Skóciában a legtöbb (kb. 8000).
- Amikor a 2003-as PISA felmérés során a diákokat az iskolán kívüli tanulásról kérdezték, országonként igen eltérő válaszokat adtak. Míg Ausztriában, Belgiumban, Csehországban, Izlandon, Japánban, Norvégiában, Portugáliában, Svédországban és Svájcban az iskolai tanórák az összes tanulási idő 80%-át teszik ki, a görög diákok az iskolához kapcsolódó tanulás 40%-át más környezetben végzik, ami magában foglalja a házi feladatok elkészítését és a különórákat is.
- Az átlagos osztálylétszám az alsó-középfokú oktatásban 24 fő, de egyes értékei a 30 fő feletti létszámoktól (Japán, Korea, Mexikó) a 20 alatti létszámokig (Dánia, Izland és Svájc) terjednek.
- A felmérésben szereplő tíz OECD országban az általános és középiskolákban dolgozók átlag 30%-a nem tanár. Ez az arány Koreában és Új-Zélandon 20% alatti, míg Csehországban és Franciaországban 40% feletti.

A tanári fizetések és a tanítási idők igen eltérően alakulnak az egyes országok között, és a fizetési struktúra egyes esetekben változásban van

Az egy főre jutó GDP-hez mérve a tanárok bizonyos országokban kétszer akkora fizetést kapnak, mint máshol. A tanárok munkaideje is nagy eltéréseket mutat. A keresleti-kínálati tényezők változásokat okoznak a fizetési szerkezetben. Az egyes mutatók tanúsága szerint:

- A pálya felénél lévő tanárok fizetése a középiskolák alsó osztályaiban az egy főre eső GDP több mint kétszerese Koreában és Mexikóban, míg Izlandon és Szlovákiában a fizetés kevesebb az egy főre jutó GDP 75%-ánál.
- Az egy évre jutó tanítási óraszámok a középiskola alsó osztályaiban 535 (Japán) és kb. 1000 (Mexikó és USA) közé esnek, és ezek az eltérések más szinteken is megjelennek.
- Órákra lebontva a tanárokat sokkal jobban fizetik a középiskola felső osztályaiban, mint az általános iskolában. Hollandiában és Spanyolországban az órabér 80%-kal magasabb a középiskola felső osztályaiban, mint az általános iskolákban, de ez a különbség nem éri el az 5%-ot Új-Zélandon, Lengyelországban, Szlovákiában és az Egyesült Államokban.
- A tanári pálya népszerűsítésének szándéka hozzájárulhatott ahhoz, hogy Ausztráliában, Dániában, Angliában, Finnországban és Skóciában 1996 óta más szakmákhoz képest nagyobb ütemben emelték a kezdő tanári fizetéseket. A pályájuk felénél lévő tanárok fizetése viszonylag gyorsan nőtt Ausztriában, Japánban, Hollandiában, Új-Zélandon és Portugáliában. Új-Zélandon a legfelső fizetési kategória bére még a kezdő fizetéseknél is gyorsabban nőtt, ám mivel mindössze nyolc év szükséges e kategória eléréséhez, az intézkedés jól illeszkedik az új tanárok képzését és alkalmazását ösztönző programba.

A különböző típusú iskolák és iskolarendszerek eltérően teljesítenek, de óvatosan kell eljárni e szerkezeti eltérések hatásainak elemzése során

A 15 éves diákok között végzett matematikai teljesítményt vizsgáló 2003-as PISA felmérés szerint nagy különbségek voltak a magán- és állami iskolák diákjainak teljesítménye között, és eltérések mutatkoztak a tanulókat jobban és kevésbé differenciáló középfokú oktatási rendszerek teljesítménye között is. Az ilyen összehasonlítások eredményeit azonban kellő körültekintéssel kell kezelni. A legfontosabb következtetések az alábbiak voltak:

- A magániskolák eredményei általában felülmúlják az állami iskoláét. A magániskolákban tanuló diákok átlagosan 33 ponttal többet érnek el matematikából, ami kb. fél jeggyel jobbnak felel meg. A legnagyobb eltérést (66 pont) Németországban tapasztalták. A társadalmi-gazdasági tényezőket is figyelembe véve azonban a magániskolák teljesítménye már nem tekinthető jobbnak.
- A differenciáltabb és szelektívebb oktatási rendszerekben tanuló diákok átlagos teljesítménye kissé alacsonyabb, mint az általánosabb rendszereké, ám ez statisztikai értelemben nem jelentős. A differenciáltabb rendszerekben nagyobb eltérések mutatkoznak az egyes iskolák diákjainak teljesítményében, és a kedvezőbb, illetve hátrányosabb családi háttérű diákok teljesítménye között.

© OECD 2005

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható,
ha megemlítsére kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

**A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű
OECD kiadványok kivonatos fordításai.**

**Az OECD Online Könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre:
www.oecd.org/bookshop/**

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság
Jogi és Fordítási Csoportjától.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

